

Jaroslav Řezníček
Borová 18
312 00 Plzeň

Český rozhlas - Dvojka
Vinohradská 12
Praha 2

Věc: Vzpomínky na počátky Československého rozhlasu k jeho 90. výročí, týkající se zejména mého otce a pár vlastních vzpomínek na revoluční dny r. 1945.

Narodil jsem se v červenci r.1932, takže pochopitelně já nejsem přímým pamětníkem vzniku, či začátků vysílání Čs. Rozhlasu. Přesto se už delší dobu zabývám myšlenkou popsat Vám alespoň pár postřehů z vyprávění svého otce, jenž byl opravdu zapáleným radioamatérem v té době. Můj otec se narodil v r. 1889, vyučil se strojním zámečnickem a za rok po vojně v létě 1914 již narukoval na ruskou frontu. Tam byl záhy -v říjnu 1914 raněn a spolu s celým lazaretem byl zajat a odeslán do zajetí na Sibiř na dlouhých 6 let. Teprve v srpnu 1920 se vrátil do vlasti. Oženil se v Lounech a pro zranění očního nervu se nemohl stát strojevodou, což bylo jeho celoživotním snem. Takže se stal pouhým úředníkem u ČSD, tenkrát s nejnižším možným platem. Během 10 let se mým rodičům narodilo 6 dětí- já byl nejmladší. Maminka byla v domácnosti a tak všechna tíha uživit 6 dětí byla na otci. Proto i po letech ho stále obdivuji, jak při tak těžkých životních podmínkách si dokázal ušetřit na různé nejprostší a tehdy ne zrovna nejlacinější radiosoučástky.

Dle jeho vyprávění začínal už v roce 1924-25 nejprve s krystalkou. Když si poprvé naladil krystalku, zachytil přenos z nějakého divadla (možná, že z Národního) ve sluchátkách a celý nadšený zvolal: "Mámo, oni tam tleskají!"

Pak mu ovšem už krystalka nestačila a asi po roce si jako novopečený radioamatér postavil dvoulampovku. Byly to vlastně dvě překližkové desky, připevněné k sobě do pravého úhlu a na nich bylo upevněno veškeré příslušenství. Obě desky byly zamontovány do jakési bedny s víkem, s nádherně politurovaným povrchem, která dříve sloužila babičce za umyvadlo. Já jsem ovšem tento aparát moc dobře znal, poněvadž jako kluk jsem skoro celou válku buď se sluchátky, nebo s uchem skoro u amplionu, poslouchal cizinu.

Aparát měl střední a dlouhé vlny(krátké sice neměl, ale stejně byly za války zakázány).Pomocí dvou otočných kondenzátorů a jednoho potenciometru jsme přesto chytali Londýn a někdy i Moskvu. Dalšími součástkami tohoto přístroje byly: malý skleněný akumulátor s kyselinou sírovou, dále eliminátor napětí,transformátor a nutný amplion. Vpravo byly dvě zdířky kde byly zapnuty dva banánky- jeden k anténě a druhý k uzemnění. Bydleli jsme v rodinném domku od ČSD se zahrádkou,takže nebylo problémem tam umístit asi 15m anténu ve výšce asi 5 m. Při bouřce jsme vždy museli anténu přepnout na uzemnění, aby náhodný blesk aparát nezničil Protože se voda z akumulátoru odpařovala, musel ji občas dolévat destilovanou vodou, ale při tom nás k tomu nechtěl nikdy pustit, neboť měl strach, aby se nám při tom něco nestalo. S tímto radiopřijímačem si vystačil až do roku 1961, ten se však,bohužel nezachoval, neboť naši se několikrát stěhovali a posléze v malém bytě už pro něj nezbylo místa a také už fungoval rozhlas po drátě.

Rád bych však připojil ještě několik osobních vzpomínek na tento radiopřijímač, který nám sloužil po celou válku. Tak jsme např. slyšeli volání z Londýna: „Hovoří k vám Pavel Svatý!“, což jsme se později po válce dověděli, že to byl Pavel Tigrid. Nebo: "A nyní si vyslechněte náš pravidelný večerní komentář od sira Roberta Bruce Lockarta." Otec měl samozřejmě velký strach, abychom se třeba někde nepodřekli, že jsme poslouchali cizinu, neboť cedulka, kterou nám Němci připevnili na přijímač, hovořila výmluvně: „Pamatuj, že poslouchání cizího rozhlasu , trestá se kázní, nebo i smrtí !“Proto nejenomže muselo být vždy řádně zatemněno, ale při poslechu jsme vždy museli i jinak špatný, či přerušovaný signál hodně ztlumit, abychom se neprozradili náhodným špiclům, kteří mohli poslouchat pod oknem.

Když přišly květnové dny r. 1945, ve škole už se neučilo, neboť všude ,nejen ve školách, ale i v každém volném sále ,byli tzv. „Národní hosté“ byli to uprchlíci různých národů, sympatizujících s Němci a přehající před Rudou armádou-kam asi- no na západ. Mně bylo tehdy necelých 13 let a denně jsem seděl doslova přilepený k radiu, aby mně nic neušlo. V sobotu ráno 5. května byly zprávy vysílány pouze v češtině (zatímco jindy vždy napřed v jazyce německém).To byla první známka toho, že se něco děje. Asi kolem poledního se z rozhlasu počaly ozývat výzvy, např.: „Voláme všechny příslušníky české policie, dále příslušníky vládního vojska, aby se se zbraněmi dostavili do budovy českého rozhlasu! Dále se ozývaly výzvy i v cizích jazycích jako: Attention, Attention, Helou, Helou, Vnímáníje, vnímáníje, Němci napadajutsja tankami i samalótami na Prágu, je nám nůžna váša pómošč! Prislítě nám samalóty!.- Já jsem tehdy ani francouzky ani anglicky neuměl, ale tu ruštinu jsem si zapamatoval a otec mi to ochotně přeložil. Rovněž se ozvalo: Pozor, pozor, od Benešova ku Praze se blíží německé tanky, plně obsazené oddíly SS! Tyto hektické okamžiky boje o rozhlas tehdy trvaly až do čtvrtka, kdy Prahu pak osvobodila Rudá armáda. Svými vzpomínkami jsem chtěl jen potvrdit význam tohoto jednoduchého“, amatérsky zhotoveného přístroje, který nám tolik let a zejména po dobu druhé světové války , tak výborně posloužil.

V Plzni, dne 2.dubna 2013.

.....
Jaroslav Řezníček